

У514.3
0-76

Київський університет імені Бориса Грінченка

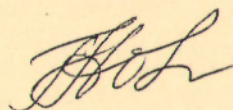
ОСТАПЕНКО ГАЛИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК: 371.134:796.011.3:371.31

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО
СЕРЕДОВИЩА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному вищому навчальному закладі «Запорізький національний університет», Міністерство освіти і науки України, м. Запоріжжя.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Сущенко Людмила Петрівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
завідувач кафедри фізичної реабілітації.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Бойчук Юрій Дмитрович,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди,
завідувач кафедри здоров'я людини та корекційної
освіти;

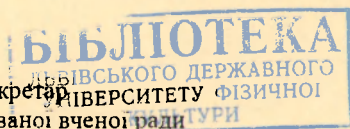
кандидат педагогічних наук, доцент
Омельяненко Володимир Григорович,
Тернопільський національний педагогічний
університет,
декан факультету фізичного виховання,
доцент кафедри теоретичних основ і методики
фізичного виховання.

Захист відбудеться 02 жовтня 2013 року о 15 год. 30 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.133.06 в Київському університеті імені Бориса Грінченка за адресою: 04053, вул. Воровського, 18/2.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського університету імені Бориса Грінченка (04212, вул. Маршала Тимошенка, 13/6).

Автореферат розісланий «31» серпня 2013 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Братко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Пріоритетним завданням вищої фізкультурної освіти є підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності, пов'язаної зі збереженням і зміцненням здоров'я школярів. У першу чергу це зумовлено стійкими негативними тенденціями стану здоров'я дітей і учнівської молоді. Сьогодні майже 90% дітей, учнів і студентів мають відхилення у стані здоров'я, понад 50% – незадовільну фізичну підготовку. Останніми роками за період навчання у школі в дітей кількість хронічних захворювань збільшилась у 1,5–2 рази.

У Конституції України, Законах України «Про освіту» (1991), «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (2001), «Про вищу освіту» (2002), «Про загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004–2008 роки» (2003), «Про фізичну культуру та спорт» (1993), Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (2002), Національній доктрині розвитку освіти (2002), Національній доктрині розвитку фізичної культури та спорту (2004), Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми «Здорова нація» на 2009–2013 (2009), Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки (2011) розглядаються основні завдання поліпшення стану здоров'я осіб різного віку, запровадження правових, економічних, управлінських механізмів, забезпечення конституційних прав громадян на охорону здоров'я; розроблення й реалізації міжгалузевих стратегій, спрямованих на пропаганду та формування здорового способу життя.

Дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах приділили значну увагу вітчизняні вчені, які зокрема ґрунтовно вивчили такі аспекти: теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах (О.Ю. Ажиппо); теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи (Є.А. Захаріна); теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій (Р.В. Клопов); теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах (Л.П. Сущенко); теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах (О.В. Тимошенко); теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах (Б.М. Шиян).

Питання, пов'язані з особливостями підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах, розглядали вітчизняні вчені, які зосередили свою увагу на: підготовці майбутніх учителів фізичної культури до позакласної виховної роботи у старшій школі (Л.П. Арефьєва), підготовці майбутніх учителів фізичного виховання до формування культури здоров'я школярів (В.І. Бабич), підготовці майбутніх учителів фізичної культури до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності (Г.Р. Генсерук), міжпредметних зв'язках у процесі професійної

підготовки майбутніх учителів фізичної культури (Л.О. Демінська), підготовці майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів (Л.І. Іванова), підготовці майбутніх учителів фізичного виховання до формування моральних якостей молодших школярів (С.О. Ігнатенко), педагогічних умовах формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності (М.В. Карченкова), формуванні методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін (Л.О. Коновальська), підготовці майбутніх учителів початкових класів до організації спортивно-масової роботи (Б.А. Максимчук), професійній підготовці майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор (В.І. Наумчук), формуванні здоров'язбережної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури (В.Г. Омеляненко), формуванні професійних функціональних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки (Н.М. Самсутіна) та ін.

Особливості створення здоров'язбережувального середовища загальноосвітнього навчального закладу розглядав Ю.Д. Бойчук. Теоретичні і методологічні засади формування культури здоров'я школярів вивчав В.П. Горашук. Теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів вивчала Н.В. Москаленко. Проблему формування здорового способу життя школярів, їх відповідального ставлення до власного здоров'я досліджували М.С. Гончаренко, О.Д. Дубогай, В.М. Оржеховська та ін.

Теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить про те, що з позицій сьогодення не виявлено й не обґрунтовано організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Актуальність дослідження обраної проблеми також зумовлено необхідністю подолання суперечностей, які виникають між:

- об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих учителях фізичної культури, здатних організувати здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище загальноосвітньої школи й недостатньою підготовкою майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах до здійснення здоров'язбережувальної діяльності;

- необхідністю ефективної діяльності вчителів фізичної культури щодо організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи й недостатнім рівнем знань, сформованих практичних умінь і навичок майбутніх учителів фізичної культури щодо такої роботи;

- потребою оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищій школі та недостатнім навчально-методичним забезпеченням викладання навчальних дисциплін, які розкривають актуальні проблеми організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Враховуючи соціальну значущість збереження здоров'я дітей та молоді, об'єктивну потребу у підготовці висококваліфікованих учителів фізичної культури,

здатних до здоров'язбережувальної діяльності, недостатню розробленість проблеми у теорії і методиці професійної освіти, темою дисертаційного дослідження було обрано: «**Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи**».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації відповідає тематичному плану наукових досліджень Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет», яка проводиться в рамках науково-дослідної теми «Теоретико-методичні засади підготовки і професійного розвитку фахівців фізичної культури, спорту і туризму» (державний реєстраційний номер 011U008530).

Тему дисертації затверджено науково-технічною радою Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет» (протокол № 2 від 18 жовтня 2007 року) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 9 від 27 листопада 2007 року).

Об'єкт дослідження: професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження: організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Мета дослідження: обґрунтувати організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Відповідно до предмета та мети визначено **завдання дослідження:**

1. Проаналізувати стан дослідження проблеми формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи у педагогічній теорії та практичній діяльності вищих навчальних закладів.

2. Обґрунтувати структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

3. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

4. Визначити діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Методологічну основу дослідження становлять загальнотеоретичні й методологічні принципи теорії наукового пізнання; найважливіші принципи аналізу соціально-психологічних і педагогічних явищ; системний, компетентнісний,

особистісно орієнтований, контекстний та аксіологічний методологічні підходи; концептуальні положення про провідну роль діяльності у формуванні особистості, єдність діяльності та свідомості, взаємозв'язок діяльності та спілкування, детермінуючу роль провідної діяльності в фізичному вихованні особистості; принципи науковості, активності, позитивності, переводу потенційного в актуальне та природовідповідності.

Теоретичну основу дослідження становлять провідні концепції та положення щодо теоретико-методичного обґрунтування професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (Ю.О. Ажиппо, Р.В. Ахметов, Є.А. Захаріна, Л.П. Сущенко, О.В. Тимошенко); розробки та впровадження сучасних педагогічних технологій у професійну підготовку майбутніх учителів (В.М. Єфімова, С.О. Сисоєва); закономірностей, принципів, форм і методів навчання у вищій школі (Л.О. Демінська, П.Б. Джуринський, Р.П. Карпюк, В.Г. Омеляненко); формування готовності майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності (Т.І. Бичкова, О.П. Грішина, Б.Т. Долинський, В.К. Звєкова, М.В. Козуб); формування здорового способу життя (І.І. Брехман, Ю.Д. Бойчук, М.Я. Віленський, В.П. Горашук, Д.Н. Давиденко, О.Д. Дубогай, Л.В. Мещерякова, О.І. Міхеєнко, В.М. Оржеховська); впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій у навчальний процес вищої школи (В.Ю. Биков, Г.Р. Генсерук, Р.В. Клопов).

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і реалізації завдань були використані такі методи дослідження: *теоретичні* – аналіз і систематизація психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, спеціалізованої літератури з фізичної культури, нормативних документів та інформаційних ресурсів мережі Інтернет для з'ясування понятійного апарату дослідження та обґрунтування структури готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; конкретизація, класифікація і моделювання для розроблення та обґрунтування організаційно-педагогічних засад формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; *емпіричні* – анкетування, тестування, педагогічне спостереження, констатувальний і формувальний етапи педагогічного експерименту, ретроспективний аналіз власного педагогічного досвіду з метою виявлення ефективності запропонованих організаційно-педагогічних засад формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; *математичної та статистичної обробки* результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. Науково-дослідна робота виконувалась на базі таких вищих навчальних закладів: Бердянський державний педагогічний університет, Дніпропетровський державний інститут фізичної культури та спорту, Державний вищий навчальний заклад «Запорізький національний університет», Класичний приватний університет м. Запоріжжя, Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна», Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, та таких загальноосвітніх шкіл м. Запоріжжя: № 4, № 12, № 15, № 34, № 42, № 52, № 68, № 72, № 78, № 93, № 104 та № 106, Запорізької

спеціалізованої школи фізичної культури № 18, гімназій: № 8, № 25 та № 31, Запорізьких виховних комплексів: № 7, № 19 та № 101, № 30, Запорізького багатопрофільного ліцею № 62. Дослідженням було охоплено 786 осіб (561 студент, 152 викладача і 73 вчителі фізичної культури).

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження: *вперше* розроблено та обґрунтовано організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, які включають: структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи (мотиваційний, когнітивний, процесуальний та рефлексивний компоненти); організаційно-педагогічну модель та організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; *уточнено* теоретичний зміст понять «готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи», «здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище загальноосвітньої школи»; *вдосконалено* навчальні плани і програми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах; *подальшого розвитку набули* форми і методи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблено і впроваджено у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів: навчально-методичні комплекси на паперових і електронних носіях з таких навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Теорія та методика викладання основ здоров'я», «Основи валеології», а також з навчальної дисципліни варіативного блоку «Організація здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи»; комп'ютерна програма «ОСШ: моніторинг рівнів сформованості готовності майбутніх вчителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи» для викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Розроблені матеріали дослідження можуть бути використані викладачами вищих навчальних закладів, а також застосовуватися в системі підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** у навчальний процес Бердянського державного педагогічного університету (довідка №58–47/2459 від 09.11.2012 р.), Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет» (довідка №01–25/136 від 08.11.2012 р.), Класичного приватного університету (довідка № 2165 від 14.11.2012 р.), Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна» (довідка №107/1 від 08.11.2012 р.), Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка

№ 02–10/856 від 17.04.2012 р.).

Особистий внесок автора у тестових завданнях з навчальної дисципліни «Основи валеології», підготовлених спільно з М.В. Маліковим, полягає у розробці 100 питань для оцінювання рівня знань студентів вищих навчальних закладів; у методичних рекомендаціях з педагогічної практики «Гігієна фізичного виховання та спорту» для студентів факультету фізичного виховання денного відділення, підготовлених спільно з В.В. Дорошенко та В.С. Лиходідом, полягає у складанні ряду завдань з гігієни для проходження педагогічної практики; у статті, підготовленій спільно з О.В. Циганок і С.Г. Жестковим, полягає у визначенні та характеристиці структурних компонентів готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Апробація результатів дослідження. Основні результати та теоретичні положення дисертаційного дослідження висвітлено й обговорено на: *міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання вищої професійної освіти»* (Донецьк, 2009); *«Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту»* (Київ, 2010, 2011, 2013); *«Актуальні проблеми фізичного виховання спорту та туризму в сучасних умовах життя»* (Запоріжжя, 2010, 2012); *«Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи»* (Дрогобич, 2011); *«Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту»* (Чернігів 2011); *засіданні круглого столу «Сучасні проблеми фізичного виховання і розвитку учнівської та студентської молоді»* (Київ, 2009); *засіданнях кафедри теорії та методики фізичної культури і туризму та кафедри фізичної реабілітації Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет».*

Публікації. Основні теоретичні положення й висновки дисертаційного дослідження відображено у 18 публікаціях автора, з них 13 праць написано одноосібно, у тому числі: 2 методичні рекомендації, 8 статей у наукових фахових виданнях України, 2 збірники тестових завдань, 4 навчальні програми з дисципліни, 1 стаття у збірнику науково-практичної конференції, 1 комп'ютерна програма.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (248 найменувань) і 11 додатків на 55 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 272 сторінка (основна частина – 184 сторінки). Робота містить 20 таблиць та 30 рисунків в основному тексті.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження обраної проблеми; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, теоретичну та методологічну основу дослідження; розкрито його наукову новизну, теоретичне та практичне значення; подано інформацію про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

У **першому розділі** – *«Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища*

загальноосвітньої школи як педагогічна проблема» – охарактеризовано базові поняття дослідження; проаналізовано проблему формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи у педагогічній теорії; розкрито сучасний стан сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Майбутній учитель фізичної культури у дисертації розглядається як особа, яка у вищому навчальному закладі здобуває вищу фізкультурну освіту відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня, що дозволить їй здійснювати професійну діяльність, пов'язану з фізичним вихованням учнів загальноосвітнього навчального закладу.

Здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище загальноосвітньої школи розглядається як сукупність управлінських, організаційних і навчальних умов, що забезпечують діяльність учасників освітнього процесу, спрямовану на зміцнення та збереження здоров'я, та на формування ціннісного ставлення учня до власного здоров'я, його гармонійний, інтелектуальний, фізичний та духовний розвиток, виховання, освіти та соціалізацію як особистості.

Дослідники (Ю.Д. Бойчук, В.В. Дивак, В.М. Єфімова, В.М. Оржеховська, Ю.В. Науменко та ін.) вказують, що здоров'язбережувальне навчання передбачає послідовну систему адекватних дій усіх учасників навчально-виховного процесу, спрямованого на створення здорового середовища для формування таких життєвих навичок, які ведуть до збереження, зміцнення й відтворення здоров'я та орієнтують на утвердження здорового способу життя.

У дисертації *готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи* розглядається як інтегративне утворення особистості, що являє собою єдність ціннісного ставлення до оздоровчої діяльності в освітньому просторі та професійні знання, вміння та навички щодо зміцнення та збереження здоров'я учнів для їх гармонійного, інтелектуального, фізичного, психічного та духовного розвитку.

Аналіз сучасного стану сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи підтвердив актуальність та доцільність дослідження обраної проблеми. Так, із 403 опитаних студентів вважають себе повністю підготовленими до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи лише 25,5 % студентів; володіють знаннями про сутність організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи лише 22,6 % студентів; спроможні скласти оздоровчу програму для школярів різного віку лише 35,5 % студентів; вважають себе підготовленими до організації та проведення Свят здоров'я з метою пропаганди здорового способу життя серед школярів 44,3 % студентів; володіють знаннями про завдання, засоби і методи організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи лише 29,6 % студентів. На необхідність формувати готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища вказують 81,2 %

викладачів; вважають за необхідне розвивати творчу активність майбутніх учителів фізичної культури 40,2 % викладачів і використовувати інноваційні педагогічні технології при вивченні дисциплін валеологічної спрямованості 29,4 % викладачів. Аналіз результатів анкетування 73 опитаних учителів фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладів показав, що 32,9 % респондентів вважають студентів-практикантів повністю підготовленими до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; 39,7 % учителів фізичної культури вказують, що студенти-практиканти повністю володіють вміннями організовувати актив загальноосвітньої школи, який здатний надавати якісну допомогу у проведенні фізкультурно-оздоровчих заходів; 47,9 % учителів фізичної культури вважають, що студенти-практиканти володіють вміннями організовувати бесіди, консультації й збори з батьками з питань формування здорового способу життя школярів.

У другому розділі – «*Організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи*» – обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; охарактеризовано організаційно-педагогічну модель формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; розкрито зміст, форми та методи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; охарактеризовано діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

У процесі дослідження зроблено висновок, що *організаційно-педагогічні засади* формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи включають: структуру готовності такого середовища; організаційно-педагогічну модель та організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

У розділі обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, до структурних компонентів якої віднесено: мотиваційний, когнітивний, процесуальний та рефлексивний. Мотиваційний компонент відображає позитивну мотивацію студентів до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи та їх потребу у досягненні успіху у діяльності, пов'язаної з формуванням здорового способу життя учнів. Когнітивний компонент відображає теоретичну та

методичну обізнаність студентів про організацію здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Процесуальний компонент відображає рівень фізичної підготовленості студентів та їх професійно орієнтовані вміння й навички щодо організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Рефлексивний компонент відображає самооцінку студентів щодо їх здатності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Організаційно-педагогічна модель формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи утворена трьома взаємопов'язаними блоками: концептуальним, організаційно-технологічним і критеріально-оцінювальним (рис. 1). Концептуальний блок має нормативну та цільову складові, складову наукового забезпечення. Цільова складова визначає мету та завдання формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, є підставою для проектування очікуваних результатів. Складову наукового забезпечення утворюють положення системного, компетентнісного, особистісно орієнтованого, контекстного та аксіологічного методологічних підходів і принципів: науковості, активності, позитивності, переведення потенційного в актуальне, природовідповідності. До складу організаційно-технологічного блоку входять етапи (адаптивний, професійно-формульовальний та професійно-закріплювальний), змістова складова, технологічна складова. Критеріально-оцінювальний блок визначає успішність функціонування організаційно-педагогічної моделі і пов'язаний: з розробкою структурних компонентів (мотиваційного, когнітивного, процесуального та рефлексивного) готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; з визначення критеріїв, показників і рівнів (низький, середній, високий) сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Результатом є готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

До організаційно-педагогічних умов віднесено: модернізацію змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах; спрямованість педагогічної взаємодії викладачів і студентів на розвиток пізнавального потенціалу та життєвої перспективи майбутніх учителів фізичної культури; залучення студентів до практично орієнтованої, соціально значущої діяльності щодо зміцнення та збереження здоров'я школярів.

Модернізація змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах здійснювалася через оновлення змісту навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Теорія та методика викладання основ здоров'я», «Основи валеології» та введення навчальної дисципліни «Організація здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи» у варіативний блок навчального плану.

Робота з Web-сайтом інформаційної підтримки студентів, підготовка яких здійснюється з галузі «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» на пряму підготовки «Фізичне виховання» створеного на базі факультету фізичної виховання Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет» (<http://www.znu.edu.ua>), дозволяла ефективніше організувати навчально-пізнавальну діяльність майбутніх учителів фізичної культури.

Спрямованість педагогічної взаємодії викладачів і студентів на розвиток пізнавального потенціалу і життєвої перспективи майбутніх учителів фізичної культури здійснювалась у процесі викладання навчальних дисциплін та ознайомлення з електронними навчально-методичними матеріалами з навчальних дисциплін, які формувалися як закінчений електронний ресурс, розміщений на web-сайті інформаційної підтримки студентів.

Доцільність залучення студентів до практично орієнтованої, соціально значущої діяльності щодо зміцнення і збереження здоров'я школярів пов'язана з тим, що вчитель фізичної культури повинен самостійно ставити і вирішувати різноманітні завдання професійного характеру щодо оздоровлення школярів, активізувати власні уміння щодо пропаганди здорового способу життя серед учнів і їх батьків, стимулювати їх до спільної діяльності з педагогічною громадою; залучати до роботи студентських волонтерів щодо пропаганди здорового способу життя.

У розділі обґрунтовано тематику позакласних оздоровчих заходів, ділових ігор, тренінгів і флеш-мобів, рекомендованих для проведення у процесі педагогічної практики студентів та розкрито технологію їх проведення.

В основу розробки *діагностичного інструментарію педагогічного оцінювання* рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи були покладені: критерії (мотиваційний, когнітивний, процесуальний та рефлексивний), показники й рівні сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи та методики визначення їх прояву, які прописані у наступному розділі.

Низький рівень сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи характеризується відсутністю позитивної мотивації та пізнавального інтересу студентів до майбутньої професійної діяльності, зокрема до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи та потреба у досягненні успіху у діяльності, пов'язаної з формуванням здорового способу життя учнів; фрагментарними знаннями про теорію та методику організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; низьким рівнем фізичної підготовленості; невираженою самооцінкою студентів щодо їх здатності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Студенти не здатні організувати здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище загальноосвітньої школи. Вони відчують труднощі при виконанні творчих завдань. *Середній рівень* – характеризується нестійкою позитивною

мотивацією та ситуативним проявом пізнавального інтересу студентів до майбутньої професійної діяльності, зокрема до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, й потреби у досягненні успіху у діяльності, пов'язаної з формуванням здорового способу життя учнів; розвинутістю ціннісних орієнтацій про спрямування до удосконалення окремих елементів виконуваної роботи; обмеженими загальними знаннями про теорію та методику організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; середнім рівнем фізичної підготовленості; вираженою самооцінкою студентів щодо їх здатності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Студенти здатні організувати здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище загальноосвітньої школи. Для них характерні виражені уміння та навички застосувати знання для вирішення професійних завдань. *Високий рівень* – характеризується стійкою позитивною мотивацією та стабільними проявом пізнавального інтересу студентів до майбутньої професійної діяльності, зокрема до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, й потреби у досягненні успіху у діяльності, пов'язаної з формуванням здорового способу життя учнів; спрямування на високі досягнення, стійкі ціннісні орієнтації; глибокими та системними знаннями про теорію та методику організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; високим рівнем фізичної підготовленості; яскраво вираженою самооцінкою студентів щодо їх здатності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Студенти проявляють ініціативу та зацікавленість до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи та шукають шляхи удосконалення себе як суб'єктів професійної діяльності. Для них характерні ярко виражені уміння та навички, які дозволяють творчо підійти до вирішення нестандартних професійних завдань.

У третьому розділі – «Організація та проведення педагогічного експерименту» – подано етапи та методику експериментальної роботи; проаналізовано результати педагогічного експерименту.

На формуальному етапі педагогічного експерименту з репрезентативною вибіркою студентів Бердянського державного педагогічного університету і Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет», було виокремлено контрольну групу (n=75 осіб) та експериментальну групу (n=83 особи). Студенти контрольної групи навчалися за традиційною методикою викладання дисциплін. Процес навчання студентів експериментальної групи супроводжувався впровадженням організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Для оцінки за мотиваційним критерієм рівня сформованості готовності було використано тест «Опитувальник для вимірювання потреби у досягненні» (за методикою Ю.М. Орлова); для оцінки за когнітивним критерієм було розроблено тестові завдання, які склалися з 35 питань про теорію та методику організації

здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; для оцінки за процесуальним критерієм було запропоновано «Картку для оцінки рівнів сформованості професійно орієнтованих умінь та навичок майбутніх учителів фізичної культури щодо готовності організувати здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище загальноосвітньої школи» та тести для оцінювання фізичної підготовленості студентів; для оцінки за рефлексивним критерієм було використано тест на визначення рівня самооцінки, запропонований Н.П. Фетискиним, В.В. Козловим і Г.М. Мануйловим.

Нововеденням було створення комп'ютерної програми для оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх вчителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

За результатами формувального етапу педагогічного експерименту виявлено, що збільшилась кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи в контрольній групі – на 4,8 %, в експериментальній групі – на 13,25 %. Збільшилась кількість студентів із середнім рівнем сформованості готовності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи у контрольній групі – на 6,93 %, в експериментальній групі – на 26,51 %. Зменшилась кількість студентів із низьким рівнем сформованості готовності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи у контрольній групі – на 11,73%, в експериментальній групі – на 39,76% (рис. 2).

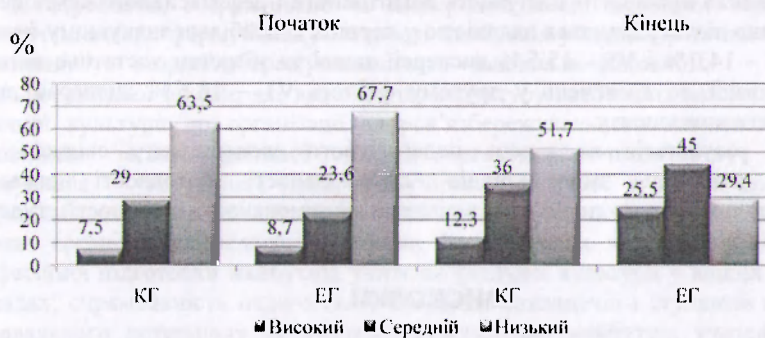

Рис. 2. Динаміка рівнів сформованості готовності студентів контрольної та експериментальної груп на початку і на кінець педагогічного експерименту, (%)

Вірогідність результатів педагогічного експерименту встановлювалася за допомогою t-критерію нормального розподілу.

Аналіз результатів педагогічного експерименту дозволив констатувати, що на кінець дослідження спостерігалась істотна відмінність між середніми значеннями оцінки сформованості готовності студентів контрольної групи за мотиваційним, когнітивним і процесуальним критеріями та середніми значеннями оцінки

сформованості готовності студентів експериментальної групи за відповідними критеріями, про що свідчать результати таблиці 1.

Таблиця 1

Результати оцінювання сформованості готовності студентів контрольної та експериментальної груп за різних етапах педагогічного експерименту, ($M \pm m$)

Результати оцінювання за критеріями	Початок експерименту, (в балах)		Кінець експерименту, (в балах)	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Мотиваційний	11,3±0,2	10,9±0,2	11,7±0,2	14,1±0,4*
Когнітивний	16,6±0,8	14,6±0,7	18,5±1,0	24,0±0,9*
Процесуальний (уміння та навички)	30,0±0,5	28,8±0,5	31,0±0,5	33,5±0,5*
Процесуальний (фізична підготовленість)	20,9±0,3	21,6±0,3	21,4±0,3	23,8±0,4*
Рефлексивний	71,4±2,6	64,8±2,2	63,8±3,6	41,2±1,5*

Примітка: * $p < 0,05$ порівняно з контрольною групою

Факторний аналіз даних показав, що на кінець педагогічного експерименту впровадження у навчальний процес підготовки студентів-майбутніх учителів фізичної культури, які входили до експериментальної групи, організаційно-педагогічних засад формування їхньої готовності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи дозволило підвищити значущість когнітивного і рефлексивного компонентів готовності, що підтверджується наявністю у першому, найбільш значущому факторі змінних V4 – 14,0 % і V5 – 15,5 % дисперсії даних та зберегти достатньо високий рівень мотивації до досягнень у другому факторі V1 – 16,6 % дисперсії даних мотиваційного компоненту.

Аналіз результатів на кінець педагогічного експерименту свідчить про позитивну динаміку зміни рівнів сформованості готовності студентів експериментальної групи порівняно з рівнями сформованості готовності студентів контрольної групи.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз стану дослідження проблеми формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи у педагогічній теорії та практичній діяльності вищих навчальних закладів показав її актуальність та доцільність. На сучасному етапі відродження національно-культурного життя України, в умовах складної екологічної ситуації особливу занепокоєність викликає стан здоров'я і фізичної підготовленості підростаючого покоління. У зв'язку з цим доцільними є пошуки нового змісту, форм і методів підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури, професійна діяльність яких буде пов'язана зі зміцненням та збереженням здоров'я школярів із урахуванням їх вікових, статевих,

психофізіологічних особливостей і фізичної підготовленості. Готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи розглядається як інтегративне утворення особистості, що являє собою єдність ціннісного ставлення до оздоровчої діяльності в освітньому просторі та професійні знання, вміння та навички щодо зміцнення та збереження здоров'я учнів для їх гармонійного, інтелектуального, фізичного, психічного та духовного розвитку.

2. Обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, до структурних компонентів якої віднесено: мотиваційний, когнітивний, процесуальний й рефлексивний. Мотиваційний компонент відображає позитивну мотивацію студентів до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи та їх потребу в досягненні успіху в діяльності, пов'язаної з формуванням здорового способу життя учнів. Когнітивний компонент відображає теоретичну обізнаність студентів про теорію та методiku організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Процесуальний компонент відображає рівень фізичної підготовленості студентів та їх професійно орієнтовані вміння й навички щодо організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Рефлексивний компонент відображає самооцінку студентів щодо їх здатності до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

3. Розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, які включають: структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; організаційно-педагогічну модель формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи; організаційно-педагогічні умови (модернізація змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих навчальних закладах; спрямованість педагогічної взаємодії викладачів і студентів на розвиток пізнавального потенціалу та життєвої перспективи майбутніх учителів фізичної культури; залучення студентів до практично орієнтованої, соціально значущої діяльності щодо зміцнення та збереження здоров'я школярів); діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

4. Розроблено діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, до якого увійшли: методики оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального

навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, критерії (мотиваційний, когнітивний, процесуальний і рефлексивний) та показники. На основі аналізу результатів педагогічного експерименту показано значне зростання високого та середнього рівнів сформованості готовності студентів експериментальної групи до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи порівняно з рівнями сформованості готовності студентів контрольної групи.

Однак, проведене дослідження не вичерпує всіх питань, пов'язаних з формуванням готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у ґрунтовному аналізі зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, у більш глибокому вивченні особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Остапенко Г. А. Экспериментальное обоснование влияния занятий современными танцами на уровень физического здоровья детей 10-11 лет / Г. А. Остапенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. монографія / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХДАДМ (ХХП), 2007. – № 6. – С. 216–218.
2. Остапенко Г. О. Понятійний апарат формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язберігаючого навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи / Г. О. Остапенко // Наукові записки: [збірник наукових статей] М-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укл. Л. Л. Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – (Серія педагогічні та історичні науки). – Випуск LXXIXI (79). – С. 122–129.
3. Остапенко Г. О. Деякі чинники формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язберігаючого навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи / Г. О. Остапенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. монографія / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХДАДМ (ХХП), 2009. – №5. – С. 199–202.
4. Остапенко Г. О. Основні дефініції готовності студентів до організації здоров'язбережувального навчально-виховного простору загальноосвітньої школи / Г. О. Остапенко // Наукові записки: [збірник наукових статей] М-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укл. Л. Л. Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – (Серія педагогічні та історичні науки). – Випуск LXXXV (85). – С. 165–172.
5. Остапенко Г. О. Педагогічне забезпечення майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища / Г. О. Остапенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія №15. Науково-педагогічні проблеми фізичної

- культури (фізична культура та спорт): [збірник наукових праць] / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 7. – С. 221–224.
6. Остапенко Г. О. Особливості формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи / Г. О. Остапенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія №15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура та спорт): [збірник наукових праць] / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 11. – С. 152–155.
 7. Остапенко Г. О. Модель формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного простору загальноосвітньої школи / Г. О. Остапенко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка [Текст]. Вип. 91. Т. 1 / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О. – Чернігів : ЧДПУ, 2011. – С. 343–346.
 8. Остапенко Г. О. Сутність та структура здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи як питання науково-педагогічного дослідження / Г. О. Остапенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія №15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура та спорт): [збірник наукових праць] / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 15. – С. 165–169.
 9. Остапенко Г. О. Вступ до спеціальності: [методичні рекомендації] / Г. О. Остапенко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2005. – 60 с.
 10. Остапенко Г. О. Навчальна програма з дисципліни «Основи валеології» / Г. О. Остапенко. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2008. – 11 с.
 11. Остапенко Г. О. Тестові завдання з навчальної дисципліни «Основи валеології» / Г. О. Остапенко, М. В. Маліков. – К. : ТОВ «Козарі», 2009. – 26 с.
 12. Остапенко Г. О. Навчальна програма з дисципліни «Вступ до спеціальності» / Г. О. Остапенко. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2009. – 11 с.
 13. Остапенко Г. О. Тестові завдання до спецкурсу «Організація здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи» / Г. О. Остапенко. – К. : ТОВ «Козарі», 2010. – 26 с.
 14. Остапенко Г. О. Навчальна програма з дисципліни «Вступ до спеціальності» / Г. О. Остапенко. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2010. – 13 с.
 15. Остапенко Г. О. Навчальна програма зі спецкурсу «Організація здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи» / Г. О. Остапенко. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2010. – 13 с.
 16. Остапенко Г. О. Гігієна фізичного виховання та спорту: [методичні рекомендації з педагогічної практики для студентів факультету фізичного виховання денного

- відділення] / Г. О. Остапенко, В. В. Дорошенко, В. С. Лиходід. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. – 47 с.
17. Остапенко Г. О. Комп'ютерна програма «ОСШ: моніторинг рівнів сформованості готовності майбутніх вчителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи» / Г. О. Остапенко, Л. П. Сушенко, П. І. Шмідт (Свідцтво про реєстрацію авторського права на твір № 48116 від 28.02.2013 р., видане Державною службою інтелектуальної власності України).
18. Остапенко Г. О. Структурні компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи / Г. О. Остапенко, О. В. Циганок, С. Г. Жестков // Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Фізичне виховання та спорт. – №1(7). – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. – С. 78–85.

АНОТАЦІЇ

Остапенко Г. О. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Київський університет імені Бориса Грінченка. – Київ, 2013.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню проблеми готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Уперше розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні засади формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Теоретично обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи. Визначено діагностичний інструментарій педагогічного оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Уточнено теоретичний зміст понять «готовність майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи».

Подальшого розвитку набули форми і методи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Ключові слова: готовність, майбутні вчителі фізичної культури, здоров'язбережувальне навчально-виховне середовище, загальноосвітня школа.

Остапенко Г. А. Формирование готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Киевский университет имени Бориса Гринченко. – Киев, 2013.

Диссертационная работа посвящена исследованию проблемы готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы.

Готовность будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы рассматривается как интегративное образование личности, которое представляет собой единство ценностного отношения к оздоровительной деятельности в образовательном пространстве и профессиональные знания, умения и навыки по укреплению и сохранению здоровья учащихся для их гармоничного, интеллектуального, физического, психического и духовного развития.

Здоровьесберегательная учебно-воспитательная среда общеобразовательной школы рассматривается как совокупность управленческих, организационных и учебных условий, которые обеспечивают деятельность участников образовательного процесса, направленную на укрепление и сохранение здоровья, и на формирование ценностного отношения учеников к собственному здоровью, для их гармоничного, интеллектуального, физического и духовного развития.

Определены структурные компоненты готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы, к которым отнесено: мотивационный, когнитивный, процессуальный и рефлексивный. Мотивационный компонент отображает мотивацию студентов к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы и их потребность в достижении успеха в деятельности, связанной с формированием здорового образа жизни учеников. Когнитивный компонент отображает теоретическую осведомленность студентов о теории и методике организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы. Процессуальный компонент отображает уровень физической подготовленности студентов и их профессионально ориентированные умения и навыки относительно организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы. Рефлексивный компонент отображает самооценку студентов относительно их способности к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы.

В диссертации впервые разработаны, обоснованы и экспериментально проверены организационно-педагогические основы формирования готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы, которые включают: структуру готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной

школы; организационно- педагогическую модель формирования готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательного среды общеобразовательной школы; организационно- педагогические условия (модернизация содержания, форм и методов профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в высших учебных заведениях; направленность педагогического взаимодействия преподавателей и студентов на развитие познавательного потенциала и жизненной перспективы будущих учителей физической культуры; привлечение студентов к практически ориентированной, социально значимой деятельности по укреплению и сохранению здоровья школьников); диагностический инструментарий педагогического оценивания уровней формирующей готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательного среды общеобразовательной школы.

Разработан диагностический инструментарий педагогического оценивания уровней сформированности готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательной среды общеобразовательной школы.

Последующее развитие приобрели формы и методы формирования готовности будущих учителей физической культуры к организации здоровьесберегательной учебно-воспитательного среды общеобразовательной школы.

Ключевые слова: готовность, будущие учителя физической культуры, здоровьесберегательная учебно-воспитательная среда, общеобразовательная школа.

Ostapenko G. O. Formation of readiness of the future teachers of physical culture to the organization of health-educational secondary school environment. - Manuscript.

Thesis for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.04 – theory and methods of professional education. – Borys Grinchenko Kiev University. – Kyiv, 2013.

The thesis is devoted to the study of the problem readiness of the future teachers of physical culture to the organization of health-educational secondary school environment.

First developed, justified and experimentally verified organizational and pedagogical principles for the formation of readiness of the future teachers of physical culture in the organization health-educational secondary school environment.

Theoretically grounded structure readiness of future teachers of physical culture to the organization health-educational secondary school environment.

Definitely diagnostic tools the levels of educational assessment of future teachers of physical culture to the organization health-educational secondary school environment.

Specifies the theoretical meaning of «readiness for future teachers of physical culture to the organization health-educational secondary school environment».

Further progress came in the form and methods of the training of future teachers of physical culture in the organization health-educational secondary school environment

Keywords: readiness, future teachers of physical education, health-educational environment, secondary school.